

Wittig R.

Siedlungsvegetation

Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart (Hohenheim), 2002, 252 p., ISBN 3-8001-3693-7.

Wittigova *Vegetace sídel* byla vydána jako první svazek řady „Ökosysteme Mitteleuropas aus geobotanischer Sicht“, editované prof. R. Pottem. Zaplňuje tím částečně mezeru v obecněji pojatých příručkách z geobotaniky a synantropní botaniky, které zrcadlí současný stav vědy v těchto botanických oborech, procházejících v posledních desetiletích relativně rychlým rozvojem. Kniha je psána věcně, stručně a přehledně a přináší také podrobný aktuální literární přehled o botanice sídel a pracovní metodice v tomto oboru, včetně definic, s referáty o významnějších pracích především ze střední Evropy (seznam literatury má 23 stran).

Kniha je rozdělena na 10 kapitol, množství podkapitol a dílčích statí, což umožňuje rychlou orientaci v textu. První kapitola seznamuje čtenáře s typy sídel. Stručně pojednává o rozdílech mezi sídly venkovskými a městskými. Druhá kapitola podává přehled o převážně aktuálních geobotanických výzkumech městské a vesnické spontánní vegetace a flóry, s důrazem hlavně na německy publikovanou literaturu. Třetí kapitola (Sídla jako rostlinná stanoviště) si všímá podnebí sídel a jeho zvláštností, účinků městského fyzikálního klimatu, znečištění ovzduší, složení městských půd, vodního režimu a významu vegetace sídel. Čtvrtá kapitola pojednává o metodických problémech při analýze spontánní flóry a vegetace sídel. Pátá kapitola přináší údaje o původu a vývoji flóry a vegetace sídel. Všímá si základních pojmů (uvedený přehled je však příliš stručný – nejsou uvedena všechna běžná terminologická synonyma a některé základní pojmy, např. efemerofyt), pojednává dále o indigenních taxonech a archeofytech, neofytech, anekofytech, vývojových tendencích a historické periodizaci. Je uvedeno množství příkladů s příslušnými literárními citacemi. Šestá kapitola zahrnuje přehled spontánní flóry sídel podle jednotlivých hledisek (typy rozšíření rostlin v městských sídlech podle hemerobie, taxonomické příslušnosti, podle ekologie, životní formy, anatomie, životní strategie, fixace kyslíčnicku uhličitého), zvlášť pojednává vedle semenných rostlin také o kapradňorostech, meších a zejména lišejnících. Sedmá kapitola je věnována pěstovaným rostlinám sídel: stromy ve městech, liány, přizemní dřeviny, byliny a užitkové rostliny. Nejobsáhlejší osmá kapitola (p. 110–174) přináší dobrý přehled spontánní a subsponánní vegetace sídel podle rostlinných společenstev a jednotlivých typů stanovišť. V deváté kapitole je stručně pojednáno o charakteristice městských a venkovských sídel podle mikrostanovišť (Mikrohabitate) a makrostanovišť (Makrohabitate). Desátá kapitola shrnuje zkušenosti z užití botaniky (bioindikace, zlepšení životního prostředí, ochrana přírody). Následuje literatura (p. 220–242) a věcný rejstřík.

Autor se snažil maximálně o generalizaci poznatků. O tom svědčí i obsáhlý seznam literatury včetně literatury neněmeckých autorů. V díle je např. citováno i 18 českých autorů, dosti autorů polských apod. To vše zvyšuje význam recenzované knihy jako středoevropské příručky. Některá témata by vyžadovala ještě zvláštního zpracování (např. adventivní flóra, její zdroje a jednotlivá specializovaná stanoviště, potenciální plevele, migrace aj.), což jsou však s ohledem na rozsah a zaměření díla jen okrajové připomínky. Kniha je velmi aktuální také pro naše botaniky a studenty, pokud mají zájem o problematiku synantropní flóry a vegetace, a jako takovou jim ji rád doporučuji.

Vladimír J e h l í k